Излази сваки дан осим недељних и празничних дана.
Стаје у Србији: на годину 120 гр., на 6 месеци 60 гр., на 3 месеца 30 гр. ч.; а у Аустрији: на годину 17 фор. и 76 новч. без штемпларине.

ВИДОВ ДАН

За огласе плаћа се по 2 гр. чарш. о врсте за три пута.
Ненаплаћена писма примају се само о дописника и шиљу се на редакцију; а пре нумерацију у наплаћеном писму прима ад министрација. Рукописи се не враћају.

БРОЈ 114. У СУБОТУ 16. ЈУЛА 1866. ГОДИНА VI.

ТЕЛЕГРАМ „ВИДОВУ ДАНУ“.

Из Пеште, 15. Јула (у 12 сахата и 52 минута по подне). Примирје је продужено до 21. Јула. Беч је постављен у опсадно стање.

У Београду, 16. Јула.

Што је примирје, као што нам телеграф јавља, продужено до 21. ов. мес., можда се може узети као поуздан знак, да ће и коначно примирје, па и сам мир закључен бити. Тим се посредно потврђује и с друге стране дошавши глас да је Аустрија примила пруске услове. Нека су узроци какви му драго, због којих се у Бечу побудише да напусте традицију, за коју су рат предузели били и поред потресених финанцијских одношаја, ипак видећи где је *баш сада* у Бечу проглашено опсадно стање, не можемо двоумити да је томе помогло и нешто несигурно стање унутрашње. Помишљати није могућно, да је опсадно стање произведено ратним одношајима, јер у таком случају требало би било да се завело кад рат беснијаше, а не сад где је примирје продужено и изгледи су да ни мир не ће изостати.

Још пре неколико недеља бечкој се штампи претило оваким стварима, а претња се ето истом сада изврши. Ми не ћемо да смо злуради, па из тога да изводимо да Аустрију не чекају мирни дани, али ипак сумње нема да би расположеност у царству могла и боља да буде, и по то-Вас да изгледи скорој будућности нису са свим ружичне боје.

На послетку ћемо да поменемо и што каже један дописник у „Ендепандансу“. „Ако се — вели — не направи мир с Угарском и са царством, то ће бечка влада направити мир с Пруском.“ Из ових речи произлазе ствари толике, да их не бисмо могли разложити ни у целом једном дугачком чланку, а читаоцима су нашим и онако очевидне. Последње речи у нашем телеграму већ нам разјашњавају ово казивање дописника „Ендепандансова“. Мудроме доста једно око! —

Међу Европом данашњом и оном од старих векова неоспорна је разлика у томе, што је некад толико у њој било цивилизација, руководних идеја и начела колико и држава, а данас су главне идеје, основи просвете и плодови цивилизације опште благо свега хришћанско-европског света.

Умно-политичке тежње у ономе се, за чим иду, не разликују сад код нас ни на северу и југу, ни на истоку и западу; и тамо и овде начело је што покреће народна самосталност и пуноћа основних права народности.

То је што за ово неколико десетина година покреће европску историју, а најлепше и најсјајније показало се у препороћају италијанске народности па сада и немачке, која се још само по видљивости држи раздвојена, али у ствари ће пре или после бити уједињена.

Ма да се по ономе што кажу: ко ћути, тај саизволава, може и само од себе узети да Европа и без нарочито израженог дела одобрава све ово, ипак много ће да рече кад изреком припозна, јер тим јавно и за се усвојава основну идеју нашег века.

И доиста, ни свих седам мудраца јелинских нису у стању да одреку, да силе у нашој страни света нису и саме помогле да се идеја народности подигне на престо. Пруска и Немачка, Енглеска и Русија, па и сама Турска и Шпанија свечано су признале народно уједињење Италије као ствар фактичку, а Француска је зањ и крв своју пролила. За седам година после тога диже се Пруска да оствари ту исту идеју, која је легитимнија него ма шта друго што се држи да је легитимно, диже се да на силу поцепане удове народа, ком је Бог ударио неизгладљив печат јединства, састави у једно и тако учини што природа налаже. А сумње нема да ће Европа то одобрити са своје стране, јер дело ово јединства, које је идеји народности задобило срце Европе, ужива свуд симпатије и признавања.

А шта доказују ова факта?

Најпре да ни један државник не може већ више да не подлегне моћи, коју има идеја народности, да народи и владе европске, ма се иначе којег му драго гледишта држале, морају у овој ствари једно другом руку да пруже.

Основа потоњој политици Европе није ни која друга, но она, која почива на идеји народности.

С тога и не може изостати да се сви одношаји не премене по овом начелу.

Али Европа нек не заборави, да ће се начело ово тада истом увенчати, кад посредовањем њеним буду у тај процес узете и земље, у којима оно још није остварено.

Цела је истина: сви народни европски обузети су идејом своје народне самосталности и за њу су готови да помру и крв пролију;

цела је истина: Европа ће бити у стању прелазном, сви одношаји њени колебаће се, докле год ова идеја не буде свуд остварена;

па наравно: Европа има само једно да изабере, или делом да помогне да идеја народности оживе још на једној точци (на југоистоку), или да остајући пасивна још се лишава сталнога мира и тако на коцки држи најдрагоценија блага наше стране света: слободу и напредак, човечност и правду.

Ми не можемо да сумњамо да ће Европа решити што треба; у велико је већ показала да иде за идејом народне слободе, нити истој већ може да смета било где му драго.

А тим само начином и може Европи да се нађе равнотежа, коју већ неколико векова залуду траже најбољи државници. Кад свака народност у своме кругу има природне слободе да се шири и развија, то ће онда немогућна бити освојења, немогући и потреси и преврати, који вавек и произлазе само од притиска и гажења. По Европи ће тада, и истом тада завладати мир, и то онај благословени мир, што га може да освешта напредна породица народна у нашој страни света.

Дух се времена не може да угуши, а што он иште, то се учинити мора. И зар не ће Европи послужено бити, кад се овом духу времена драговољно уклањају сметње с пута? Државник ће свак знати сад на чисто шта ће ове речи да кажу, па ће радије жртвовати преживеле традиције него себе и своју државу направити оруђем политике неприродне, јер тад ће, место да би точак времена могао да задржи, тим точком бити одвучен и сав смрвљен.

Остварити идеју народности где још треба да се оствари, то је Европи задатак најпречи, јер тада ће истом моћи да се у Европи оснује мир сталан и пун среће.

БОЈНО ПОЉЕ.

Поред свега што примирје постоји, Пруси ипак не престају с покретима своје војске. Као што јављају најновији бечки листови, 11. су ов. м. по подне с неколиким одељењима пете бранденбуршке киразирске регименте и с две батерије, у свему са својих 1000 људи, заузели Леополдсдорф на Дунаву код Беча, а село то лежи с ову страну линије, која је одређена да за време примирја раздваја војске.

У осталом међу предстражама је све на миру, а шта се иза њих спрема, то нико не зна; у толико је само познато, да су Пруси добили многа поткрепљења па попунили све што им је у војсци у досадашњим бојевима остало празно.

Истом сада помиње се у бечким листовима бој неки, који се пре више дана догодио код Требичаве а у ком су Аустријанци, као што „Алг. Цтг.“ казиваше изгубили 16 топова. „Дебата“ каже да је Прусима могућно било ове топове задобити само због тога што су из ненада ударили на главни стан па тиме у војсци направили забуну. Пошто се пак доцније повратио ред у војсци, Пруси су два пута узбијени били.

Као што „Хавс. К-ција“ извештава, против аустријске војске од 300.000 до 340.000 људи стоје од прилике 300.000 Пруса. Војска пруска кад је ушла у Чешку имала је 350.000 људи. Од то доба дошло јој је још 100.000; но кад се одбију 50.000 што је у бојевима изгинуло и ранило се, што је оболело и заробљено, 100.000 што је остављено на посади иза војске која иде у бој, то ипак за ову остаје још 300.000.

У Угарској пруске војске има 70.000, и са свим стоји близу Пожуна, те у свако доба може да заузме варош а уз њу и на брду поред Дунава изгорели краљевски дворац. С друге стране више Беча су предстраже пруске одмах иза Стокерауа.

Она војска пруска, што је под управом великога херцега мекленбуршког почела улазити у Баварску, 11. је ов. мес. с предстражама својим стојала на путу у Бајреут, а по подне, као што синоћ јависмо, заузела је Хоф. 12. ов. мес. кренула се к Шварценбаху и к изворима реке Мајне, а ово покретање, ако иза примирја не дође мир, може врло много да значи, јер војска та могла би с оном, што из Хеба продире, оперирати према дунавској долини између Пасаве и Келхајма, па савезну војску узети и с бока и с леђа те је сву потрти.

Италијанска је војска у последње доба променила своје покрете по некоме новом плану за операције. Од досадашња четири корпуса направљено их је седам да се у гомилама могу лакше да покрећу; четири су од њих под управом Чалдиније, и сачињавају војску, која има да оперира у Млетачкој и заузме је; три су с ону страну Минчија и Пада под управом Ламарморе. Као што „Монитер“ извештава, војсци је главни стан још једнако на десној страни Пада, и Виктор Емануило стоји у Ферари докле се год не види како ће испасти договори, који су предузети.

„Тајмс“ веома ласкавим речима описује начелника у прускоме генерал-штабу, генерала Молтка, који је доиста вешто изведеним планом за операције учинио те је пруска војска до сад све једнако побеђивала. „Овај вешти стратег, који управљаше покрете, по којима су три пруске војске, с различитих страна долазећи, у опредељени час сјединиле се код Краљева Града, никад се још — осим у ово битци — не показа пред војском. Нешто подаље у задњим редовима сеђаше спокојно за својим столом а преко пољског телеграфа генералима, који су имали непосредно у својим рукама команду, издаваше заповести тако обазриво и вешто, да ни један покрет није био узалуд, и што је год наређивао све је било у најзгоднији час. По бистром, плавом оку његовом, по високом челу и здравом стасу можеш на први поглед да познаш човека врло оштроумна и енергична; ма да све ради брзо, ипак у разговору је мудар и уздржљив. Ово својство његово и што зна многе језике европске прибавило му је у војсци глас, да је човек, који на седам језика уме — да ћути. Смотрено и живо својом је руком и сам самцит израдио сваку и најмању подробност у операцијама овим што Европу брзоћом удараца као да су од муње и исполинским успесима учињених наредба доведоше у удивљење, те се тако аустријска војска растопила а још се не беше ни прибрала, и земљаци његови с пуним га правом зову првим стратегом у Европи.“

ПОГЛЕД ПО СВЕТУ.

Примирје је од јуче продужено још за пет дана и рок му, по данашњем телеграму, истиче у четвртак у подне, а њиме је, као што јависмо, пристала и Италија; у исто доба кажу да ће се начинити коначно при-

мирје, наравно ако се међу тим погоде за претечне услове мира.

Што се њих тиче, у неколико су нам већ познати, а „Рајт. К-ција“ разлаже од прилике како је Пруска предложила а Француска одобрила па да се по њима може радити о миру. По тим у поменутој „К-цији“ изложеним условима Аустрија би имала признати да је раскинут стари немачки савез, па да се састави нов без ње. Северна Немачка састављала би нов савез под војничком и дипломатском управом пруском; јужна Немачка може саставити савез да постоји као међународан и независан; међу оба немачка савеза свеза је међународна. Пруска присвојава себи полабска војводства, изузевши дански крај Шлезвига. Аустрија ће платити неки део ратних трошкова; аустријском царству целина, изузевши Млетке, остаје сачувана. Осим ових услова иште Пруска још и да јој се умноже земље како би три милиона житеља имала више. „Дебата“ попуњава тај извештај, јављајући из дипломатског извора ово о наведеним условима: „1. Јужно-немачки савез саставиће се под управом Аустрије или Баварске. У првом случају не ће Пруска да допусти да државе из овог савеза буду заступљене у парламенту, но хоће само да се општа међународна свеза скопча између оба савеза. 2. Но и овај јужно-немачки савез има тегоба, и то због Баденске, која по положају своме спада међу јужне државе, а Пруска је не би хтела тамо оставити. 3. Хановер и Курхесенска не пристају што Пруска захтева да јој уступе не олике земље своје па се подчине пруској хегемонији. 4. Аустрија би хтела да за речене државе као и за Саксонију, које су тешких жртава принеле, има гарантије да ће остати самосталне. 5. Линија, која ће разделити северни Шлезвиг, имала би ићи преко Апенрада, Тандерна и Хојера. Међу тим пре него што се реши хоће ли Холштајн и јужни Шлезвиг бити пруски а северни дански, имао би се — наравно тек само форме ради — упитати народ.“

„Н. Фрмблт.“ чује да договори у пруском главном стану теку повољно. „И по самим оним круговима, који су до сад били за то да се рат настави, почињу се склањати на дипломатску погодбу. Много се говори да ће и место примирја одмах мир бити закључен. И на пруској страни нису са свим противни да се мир направи. Што се ратних трошкова тиче, кажу да се та ствар мисли угодити тако, да Италија плати накнаду за Млетке, што ће јој се уступити.“

Но примирје се не распростире на средње и јужне државе немачке, и „Бај. Цтг.“ у најновијем листу свом уверава да Пфортену, који је, као што знамо, отишао у главни стан пруски, поред свега труда његова није изашло за руком израдити да Пруска обустави непријатељства против савезне војске, а бечки гласови казују да Пруска остаје при томе да с војском својом оде у Минхен и Баварску покори. При оваким околностима чудноват је положај војсци аустријској, која се налази у савезним корпусима. Овамо се у Бечу ради да мир закључе, а међу тим војска аустријска у Немачкој мора да се бије с Прусима! —

„Италија“ уверава из извора добра да Пруска није позвала Италију да потпише примирје, него је само посланику свом у Флоренцији наложила, да се разговори с владом италијанском какви би се основи поставили том примирју.

„Хав. К-ција“ потврђује да ће се Пруска задовољити линијом на Мајни. „Баварска и њени савезници — каже иста „К-ција“ — имаће одрешене руке да чине шта хоће. Али ће отуда, што ће Аустрија бити ослабљена, доћи јамачно да се збришу симпатије, које су до сад владале међу Аустријом и јужном Немачком, а сазвани ће парламенат у северној Немачкој имати на јужно-немачки народ тако велик утицај, да владе не ће моћи да се одупру навали јавног мишљења, па тиме ће принуђене бити да парламенат и реформу савеза приме у смислу пруском. У осталом зна се да минхенски кабинет није никад имао вере у Аустрију, и да Баварска не ће никад хтети да се подчини бечком утицају.“

У Баденској је министар спољашњих дела барон Еделхајм дао оставку, а и у Баварској је министарство у неколико промењено. Пфортен је остао на свом месту.

У енглеском парламенту изјавио је 11. ов. мес. лорд Дербија да се енглеска влада не меша ништа у договарања о примирју, и да ту само Француска посредује. Дербија се нада да ће се ствар скорим расправити мирно, ако и не тако, да се за расправу ту може рећи да ће бити задовољна. На питање Вајта одговори Стенлеј да је састављена нарочита комисија, која испитује законе о неутралности па да се реформишу као што треба. Енглеска с одношајима својим к Америци стоји са свим пријатељски.

Бечки се листови, поред ствари које се тичу примирја, занимају данас највише оним, што је цар одговорио општинском већу на поднесену му његову адресу. „Преса“, „Н. Сл. Преса“, „Остд. Пост“ и сви други, који се држе самосталног правца, иште да се министарство промени.

А „Вандерер“ устао је па позива владу да се пре свега постара да подигне опало народно благостање, да се у државоправним и политичким стварима изравна са својим народима, те јој напомиње речи, које је пре сто година Јуније изговорио влади енглеској. „Хоће ли народ који пропасти или процветати, то зависи од његове владе, и ако ћемо да познамо колико је заслужно које министарство, ваља нам само да погледамо како је у народу. Ако се народ покорава законима, ако цвета у своме благостању, ако је код куће сложан а на страни поштован, то по разуму можемо узети да пословима његовим руководе људи даровити, поштени и пуни искуства. Напротив кад видимо да у њему влада дух неповерења и незадовољства, да му благостање опада нагло, да је поцепан и да у очима страних сила нема поштовања, то не устежући се можемо да кажемо, да је влада земаљска немоћна и покварена, да нема памети.“

На празно су били сви разнесени гласови да ће бити постављено угарско министарство. „Фатерланд“ поуздано дознаје, да круговима, који имају да реше, ни из далека није у намери постављати га.

„Вандерер“ дознаје да је принц Наполеон отпутовао у Италију тога ради, да владу тамошњу склони да не тражи јужне Тиролске ни Истрије.

У неким бечким листовима читамо, да је Наполеон вратио Аустрији Млетке, па цару аустријском оставио на вољу да провинцију исту уступи непосредно Виктору Емануилу и зарад накнаде што ће му је уступити да се с њим пусти у договор.

Као што „Гр. Тел-ф.“ извештава, међу условима, под којима се Млеци уступају, стоји и то, да се војничке ствари, звале се како му драго, издаду аустријској влади колико их год има у градовима Пескијери, Верони и Мантови.

„Национе“ *извештава* да ће се скорим од стране италијанске владе обнародовати неколики закони, који се тичу Млетака. Пре свега законима ће се тим завести у Млецима италијански устав и народна гарда, а за тим и слободна штампа. Провинцијалне делегације и полицајне власти које сад постоје укинуће се а поставити краљевски комисари, који ће имати власт да привремено позбацају чиновнике и распусте општинска већа.

У Риму су по папским круговима са свим у очајању због уступљених Млетака. Народ пак као да је нешто раздражен, јер од стране француског команданта издан је приказ, којим се варош поставља као у неко опсадно стање. У опште у Риму држе да је у млетачком питању учињен корак, по ком се нови политички преображај полуострва не ће већ моћи дуго да повлачи, те ће тако и римско питање морати да се реши.

„П. Лојд“ јавља да је у Беч дошао глас из Лавова да румунска војска ступа к Сачави на молдавској граници, и због тога да је од стране аустријских власти у Галицији наређено да јој се стане на пут да не би могла прећи преко границе. Некоме Старенском допуштено је да у западној Галицији састави четири баталиона, а Левратовскоме да у источној сакупи 2000 драговољаца да сачува земљу.

Међу услове, који би се испунити морали па да порта призна принца Карла Хохенцолерског као кнеза румунског, спада по једном доксу из Букурешта и ово: Турски би комисар имао свагда седети у Букурешту, војска би се румунска од 55.000 људи смањила на 12.000, и најпосле новоиздани устав иште се да га порта прегледа. „Ови се услови — пише дописник — морају назвати опори, јер садрже у себи ствари, које у Румунији спадају међу такве, које су народу најнемилије, а примити их садашњој је влади у толико теже, што би се тиме изложила противницима својим да јој пребацују, да је не хтевши узети кнеза домородца довела земљу у незгоднији положај према сузеренској сили, него што под Кузом икада могућно беше; јер скоро сви ти услови такви су, да их под Кузином владом порта никад не би тражити смела.“

11. ов. м. наређено је од стране турске власти да ствари и људи, што из подунавских кнежевина иду, морају на турској страни стајати 10 дана у карантину, јер кажу да је у кнежевинама, а нарочито у Молдавији, почела колера да мори.

По гласовима из Хаване од 21. пр. м. побунили су се Креолци у Пууерду Принчипу, па побили Шпањолце, који се морадоше разбећи у планине. На четири лађе с чилском заставом дошло је 2000 људи да потпомогну побуњенике.

БЕОГРАДСКЕ НОВОСТИ.

* Председник државног савета г. Јован Маринович јутрос се вратио из топлица мехадијских.

* Јуче је цена хлебу од 50 пара спуштена на 45 за оку.

НАЈНОВИЈЕ.

Управо сада нам стиже глас, да су Палацки и Ригер дозвани у Беч, и кажу да ће влада аустријска што се унутрашње политике тиче сад да прихвати систему федеративну. Дворски саветник Старкенфелс одређен је да буде министар полиције. Публициста Варенс наименован је за дворског саветника.

ОГЛАСИ.

Будући е обштина београдска данакъ разрезала, а дотична власть класификацію прегледала и одобрила: то обштински судъ овимъ позива све грађане у вароши овой, кои порезу плаћаю, да као што су и зимусъ у дотичне квартове одређеномъ судскомъ званичнику, а гг. чиновници и служитељи надлежателствима, у коима се налазе, дотични данакъ найдалѣ до 26. Августа ов. год. предати изволе,

Према ономе, кои до овогъ рока не положи данакъ, употребиће судъ закономъ прописана средства.

№ 1187. Издано одъ стране обштинскогъ суда, 9. Јула 1866 у Београду. (3—3)

ЈЕДАН ТРГОВАЧКИ ПОМОЋНИК

желео би овде или у другој каквој вароши у Србији ступити у службу.

У радњи трговачкој служећи по већим варошима у Аустрији изобразио се савршено, и има врло добра сведочанства. Зањ се распитати може код Јулија Макнета, гостионичара у великој пивари. (1—3)

Потписани, који су пре три месеца отворили овде трговину, узимају слободу да поштованој публици јаве, да су ових дана добили велик избор

СОБЊЕГ НАМЕШТАЈА И ОГЛЕДАЛА

по најновијем кусу и најевтинијој цени. Стовариште им се налази у бившој кући Вучићевој, где је сад италијански консулат.

Потписани стоје добри за еспап, који се у овом њином стовариштy купи, јер су и сами од тог запата; а такође примају разне намештаје да поправе и обвезују се поправити их и украсити по најновијем кусу.

У Београду, 14. Јула 1866.

(2—3) ЦОБЕЛ и ХАРА.

ПОЗИВ И МОЛБА.

Браство манастира Петковице, у поцерском срезу шабачкога круга, руковођено љубављу према побожној велелепности, а охрабрено уздањем у промисао Бога, приступило је к оправци старога храма, који је посвећен у славу и част чудотворној светитељци, преподобној нашој матери Петци.

Ово јављамо благословеним Хришћанима и свима онима, који у душевном или телесном болу походише свету Петку и захвалише јој на исцељењу, које получише њезиним посредовањем у свемогућнога Бога, па их молимо да драговољним и усрдним приносима буду на руци да се наша скромна намера што скорије оствари.

Сваки драговољан принос послаће се преко поштоване гг браће Топузовића из Шапца пописаноме

У Шапцу, 5. Јула 1866.

(3—6) АРХИМАНДРИТУ ПЕТКОВАЧКЕ ОБИТЕЉИ,

САМУЈИЛУ.

ОРУЖЈА од сваке струке, и то **СВЕ ШТО ЈЕ НАЈЛЕПШЕГА И НАЈНОВИЈЕГА** у овој струци из најзнаменитијих фабрика у Европи, препоручује по најјевтинијој фабричноцени велика продавница оружја

ЈЕВЂЕНИЈА П. ПОПОВИЋА У БЕОГРАДУ

на степеници у Станимировићевој кући. Особито се љубитељи оружја пажливима чине на **НАЈНОВИЈЕ САМОКРЕСЕ** (револвере), који се пуне како по системи Лафушовој готовим фишецима, тако и по системи Адемсовој као обично барутом и оловом, а такође и на (20-45)

самокресе за 10, 18 и 20 хитаца.

Издаје и уређује Милош Поповић. У државној штампарији.